

ТЕНТ

▶ СПЕЦИЈАЛНИ ДОДАТАК ▶ Март 2011 ▶ Година XXXIII ▶ ISSN 1452-922X

▶ ▶ ▶ **ЕНЕРГЕТИКА 2011** ◀ ◀ ◀

Златибор од 22. до 25. марта

ПРЕД НАМА ЈЕ ВРЕМЕ ИЗАЗОВА

Традиционални сусрећ енергећичара ове године окупио око 800 учесника из земље и иностранства, који су сћручној јавности ирзентиовали сћооћинак квалитетних радова

Међународно саветовање „Енергетика 2011“, одржано од 22. до 25. марта на Златибору, окупило је око 800 учесника из земље и иностранства (Србије, Хрватске, Словеније, Федерације БиХ, Црне Горе, Јапана, Аустрије, Румуније...) а ставови струке и науке презентовани су кроз стотинак врло квалитетних радова. Организатор традиционалног скупа био је Савез енергетичара Србије, под покровитељством министарстава инфраструктуре и енергетике, животне средине, просвете и науке, економије и регионалног развоја, Привредне коморе Србије, ЈП ЕПС, НИС а.д. Нови Сад, ЈП ЕМС и ЈП Србијагас.

- Актуелна дешавања у свету, посебно Јапану и Либији, јасно показују да живимо у време када енергија и енергетика представљају основу економског и друштвеног просперитета сваке земље али су, веома често, разлог неразумевања и сукоба међу њима. Министарство за инфраструктуру и енергетику реално сагледава и изузетно уважава значај овог сегмента за домаћу привреду. Сходно томе, у сарадњи са Владом Србије, покушавамо да формирамо услове и спроводимо законе како бисмо створили одговарајући миље за приближавање Србије земљама Европске уније, рекао је, проглашавајући Саветовање отвореним, Милош Бањац, помоћник министра за инфраструктуру и енергетику у Влади Србије. Према његовим речима, приоритети Министарства и даље ће остати непромењени - а то је, пре свега, стабилно и уредно снабдевање енергијом и енергентима. У складу са сопственим циљевима, али и под утицајем ЕУ, повећана пажња посвећује се енергетски ефикаснијим системима и увођењу рационалнијег коришћења енергије у свим сегментима, почев од производње, преко дистрибуције и транспорта, до крајњих корисника. Такође, ради се на повећању удела обновљивих извора енергије у укупном билансу Републике Србије, као и смањењу негативног утицаја енергетског сектора на животну средину.

- Да бисмо реализовали све постављене задатке, Република Србија предузима неопходне мере на три нивоа - хармонизује законе и стандарде са законима ЕУ, спроводи институционалне реформе и инвестира у енергетске инфраструктурне објекте, навео је он и додао:

- Што се тиче законске регулативе, припремљен је нови Закон о енергетици који ће, иако је због промене у структури Министарства привремено застао, свакако ући у скупштинску процедуру. Упоредо с тим, у току су и припремне активности у вези са израдом Стратегије Републике Србије у енергетском сектору до 2025. године. Пред нама је време великих изазова и значајних обавеза. Уверен сам да можемо заједнички да одговоримо на њих, уколико их разумно сагледамо и озбиљно приступимо решавању проблема, поручио је Бањац.

Радни део свечаног отварања био је посвећен централној теми „Изазови и перспективе српске енергетике“. У уводном излагању проф. др Никола Рајаковић, председник Савеза

Реализацију Саветовања помогли су бројни спонзори

Проф. др Милун Бабић и здравља ирисујине

No. 382,280.

енергетичара Србије, представио је Нацрт новог закона о енергетици који би, у пакету са такозваним пратећим законима (Закон о рационалној употреби енергије и други) ускоро требало да се нађе пред српским Парламентом.

- Једна од кључних интенција новог закона јесте да се наши енергетски субјекти (првенствено ЕПС) доведу у повољнији економски положај од овог у којем су сада, објаснио је Рајаковић, нагласивши:

- С обзиром на врло озбиљне међународне обавезе које смо преузели, дужност нам је да пратимо модерно законодавство ЕУ (не толико због Европе, колико због нас самих) како бисмо домаћу енергетику што квалитетније уредили, а она још ефикасније функционисала. Сигурност, конкурентност и одрживост три су основне тачке ослонца преко којих европска енергетика намерава да остварује своје циљеве у наредном периоду.

Нема ниједног разлога да електроенергетски систем Србије не избори заслужено место у тим оквирима, сматра Рајаковић.

О оствареним резултатима (прошлогодишња произвођа око 36 милијарди kWh, а извоз 700 милиона kWh електричне енергије) и најзначајнијим пројектима (велики ремонт ХЕ „Бајина Башта“ I и „Ђердап“ I, ревитализација блокова ТЕНТ А6 у Обреновцу и Б2 у Костолцу) који су у „Електропривреди Србије“ реализовани за протеклих пар година присутнима је говорио др Аца Марковић, председник Управног одбора ЈП ЕПС.

- Да би се производни и извозни резултати поновили а амбициозни планови испунили, поред средстава, неопходни су и људи, јер су они кључни фактор сваког успеха, истакао је Марковић.

У име свих учесника Саветовања, проф. др Милун Бабић (председавајући) исказао је саосећање са народом и Владом Јапана поводом разорних земљотреса и цунамија који су недавно задесили Земљу из-

лазећег сунца, однели више од 25 хиљада људских живота и нанели

озбиљан ударац тамошњој привреди.

Подсетивши да су племенити јапански пријатељи без условљавања пружили велику помоћ Србији, он је изразио уверење да ће народ Јапана, марљивошћу, дисциплином и пословичном упорношћу, успети да победи природну катастрофу са којом се суочава.

Уз захвалност домаћинима на разумевању и солидарности, Benjamin Wakounig, представник Хитачија за Европу, нагласио је да је Хитачи (златни спонзор сусрета енергетичара Србије) један од водећих произвођача у свету, који може да испоручи све неопходне компоненте за електане и енергане. - У нашем је интересу да се што боље позиционирамо на српском тржишту, односно на Западном Балкану, оценио је он.

Тематика овогодишњег саветовања у глобалу је била посвећена приоритетима електроенергетског сектора Србије, као и ефектима структурних промена светске и домаће економије, које су учињене са циљем да се санирају последице светске економске кризе. У оквиру тродневног скупа одржана су два округла стола, бројне презентације, промоције и изложбе, а нису изостали ни најуспешнији студентски академски пројекти.

Проф. др Никола Рајаковић,
председник Савеза енергетичара Србије

Саветовање „Енергејика 2011“ окупило око 800 учесника

Проф. Милош Бањац, помоћник министра за инфраструктуру и енергејику у Влади Србије

Проф. др Никола Рајаковић,
председник Савеза енергетичара Србије

Повећање снаге и енергетске ефикасности ТЕНТ А

На Међународном саветовању „Енергетика 2011“, одржаном на Златибору, стручњаци највећег термокапитета на Балкану представили су колегама из земље и иностранства неколико веома запажених и квалитетних радова.

У оквиру програмске целине „Изазови и перспективе српске енергетике“, директор ПД ТЕНТ Петар Кнежевић и његов заменик Ђорђи Биљановски учесницима Саветовања су презентovali излагање на тему „Повећање снаге и енергетске ефикасности ТЕНТ А“. Том приликом Петар Кнежевић је укратко представио ПД ТЕНТ из Обреновца које са својих 14 блокова чини једну трећину укупних капацитета ЕПС-а и производи више од 50 одсто електричне енергије за Србију. Он је подсетио да је обреновачки електропривредни гигант недавно обележио 41 годину рада, и нагласио да су постројења која су на електро mreжи Србије одрадила више од четири деценије свакако захтевала темељнију ревитализацију. Због тога је последњих десетак година реализовано више значајнијих и обимних пројеката како би се повећала поузданост, расположивост и енергетска ефикасност ТЕНТ-ових постројења.

- Од почетка 2000 до 2010. године повећали смо производњу за преко 3 милијарде киловат-сати, што одговара једном сасвим новом блоку инсталисане снаге 400 мегавата. Укупна вредност која нам је била на располагању, износи преко 450 милиона евра; половина суме је донација, док је остатак обезбедио ЕПС, истакао је Кнежевић.

Упоредо са тим, завршено је неколико еколошких пројеката изузетно значајних за локалну средину као и за читаву Србију. Реч је о смањењу емисија чврстих честица, емисија сумпорних оксида, емисија азотних оксида и контрола отпадних вода. По речима Кнежевића, то су правци деловања ПД ТЕНТ које мора да испоштује. У највећем могућем степену смањена је емисија пепела из електрофилтера, пре свега њиховом озбиљном реконструкцијом, у којима је све веће учешће имала домаћа машино и електро градња.

Активности на елиминацији азотних оксида су свакако послови везани уз оптимизације процеса сагоревања, које потпомажу исправном функционисању постројења. У том правцу Кнежевић је најавио реконструкцију млинова на блоковима 4 и 5, док је на блоку А-3 већ реализована. Такође, Привредно друштво ТЕНТ ће до 2016. године емисију азотних оксида, свести испод 200 мг по метру кубном.

Једна од кључних активности која преостаје везана је за одсумпоравање. Кнежевић подсећа да су у протекле две године вођени врло озбиљни разговори са разним јапанским делегацијама, у којима је постигнут виши степен разумевања. Резултат тих напора и преговора је потписивање споразума представника јапанске владе и председника Републике Србије приликом његовог недавног боравка у Јапану.

Пројекат који је обележио претходну годину је ревитализација блока ТЕНТ А6, у коју је инвестирано укупно 110 милиона евра, нагласио је Ђорђи Биљановски, заменик директора ПД ТЕНТ, уз напомену да такав пројекат до сада није рађен у ЕПС-у. Он је додао да уз повећану снагу блока са номиналних 308 на 348 MW остварена је поузданост, расположивост и енергетска ефикасност.

Биљановски је дао врло концизан осврт на капитални ремонт блока 6, који је по његовим речима, трајао готово четири године, дакле, од почетка врло озбиљних и сложених припрема, па до потпуне реализације овог најзначајнијег пројекта.

У првој фази капиталног захвата на „шестици“ - 2008. године, циљ је био у повећању поузданости и расположивости, продужењу животног века постројења, а у другој фази реализације овог пројекта - 2010. године, извршен је значајнији ниво аутоматизације, повећање инсталисане снаге, повећање енергетске ефикасности и смањење негативног утицаја на животну средину. Дакле, сада имамо један савремени и комфоран систем управљања, регулације и надзора, рекао је Биљановски.

- Блок А6 сада троши 60.000 тона угља мање годишње, а то је управо онолико колико ТЕНТ А потроши са пуним оптерећењем. Претворено у новац то износи мало мање од два милиона евра. „Шестици“ је продужен век за 20 година. Значи, то је дупло више него што је рецимо уложено у ретро-фит саме турбине, или нешто мање од половине комплетног ретро-фита овог блока. Дакле, само кроз енергетску ефикасност ми смо скоро половину средстава вратили без осврта на расположивост, поузданост и остале чиниоце, закључио је Биљановски.

Петар Кнежевић

Ђорђи Биљановски

УШТЕДА ЕНЕРГИЈЕ У КРЕТАЊУ БЛОКОВА

У току тродневног рада Саветовања, стручни рад на тему „Могућности уштеде енергије и времена стартавања блокова ТЕНТ Б (2x620 MW)“ представила је и група инжењера: Зоран Стојановић, Иван Гајић, Милорад Јовановић и Милош Милић.

Представљајући овај рад, директор ТЕНТ Б Зоран Стојановић је указао на скромни допринос групе инжењера из ПД ТЕНТ која је на примеру ТЕНТ Б, у циљу повећања енергетске ефикасности постројења, дала решење применљиво и на друга термоенергетска постројења. Овај рад има за циљ да укаже на могућности уштеде енергије у кретању блокова ТЕНТ Б, одговарајућом изменом и допуном технолошке шеме блока, рекао је Стојановић напомињући да су блокови ТЕНТ Б пројектовани 70-тих година прошлог века када се није размишљало о свим могућим уштедама енергије и заштити животне средине.

- Реализацијом овог и сличних применљивих пројеката могу се остварити мерљиви резултати са ефектима уштеде енергије. Због тога се надамо да ће Министарство просвете и науке одобрити и додатна подстицајна средства за реализацију овог и сличних иновационих пројеката који ће допринети значајној уштеди енергије уз минимална улагања, закључио је Стојановић.

Љубиша Михаиловић, Звездан Караћ и Немања Самарцић са својим пословним сарадницима објавили су рад „Поступак увођења термоагрегата ТЕНТ-а у систем секундарне регулације фреквенције и снаге размене“. Први тестови, по речима Горана Јакуповића из Института „Михаило Пушин“ који је представио овај стручни рад на Саветовању, са блоком ТЕНТ А4, у циљу увођења у секундарну регулацију активне снаге, дали су задовољавајуће резултате. Наредни кораци су тестирање и подешавање преосталих јединица ТЕНТ А предвиђених за рад у секундарној регулацији (А3, А5 и А6), као и њихово тестирање у заједничком раду.

Зоран Стојановић

ЕКОЛОШКЕ ТЕМЕ НА САВЕТОВАЊУ „ЕНЕРГЕТИКА 2011“

ПЕПЕО ИЗ ЕЛЕКТРАНА ПОСТАЈЕ СЕКУНДАРНА СИРОВИНА

Четворочлани ауторски тим из ПД ТЕНТ (Зоран Бајић, Данијела Стублинчевић, Драган Поповић и Милош Бајић) представио се учесницима Међународног саветовања „Енергетика 2011“ излагањем које носи наслов „Пепео из електрана постаје секундарна сировина.“

- Кроз неколико поглавља (Историјат примене пепела, Примена пепела насталог у котловима ПД ТЕНТ, Преглед цена пепела из ПД ТЕНТ, Законска регулатива у тој области, Закључци) направили смо осврт на примену пепела у свету и код нас, с акцентом на оно што је до сада урађено да би се омогућила примена пепела из електрана ПД ТЕНТ.

Посебно смо се осврнули на промену законске регулативе, која омогућава да се поједностави процедура за коришћење пепела, односно да пепео, уместо отпада, постане драгоцен секундарна сировина, сумирао је Зоран Бајић, шеф Службе за контролу и заштиту животне средине ПД ТЕНТ и један од чланова ауторске екипе. Привредно друштво ТЕНТ направило је позитиван помак у том смеру увођењем савремене технологије сакупљања, транспорта и одлагања пепела, навео је он, прецизирајући: - Велика су средства уложена у нови систем маловодног транспорта, а битан део тог

система је и пнеуматски транспорт до силоса (два силоса од по 4.300 метара кубних). Његовом применом омогућено је издвајање сувог електрофилтерског пепела, који је много погоднији за коришћење него влажан пепео са депоније. Такође, постоји и политика стимулативних

цена за кориснике пепела, која је усвојена у ЕПС-у, а примењује се од ове године. Наравно, постојала је и раније, али су услови сада унеколико измењени, а олакшице за потенцијалне купце требало би да дају очекиване резултате. Наиме, у зависности од количине која се преузме у току године, цена тог пепела може драстично да опадне. Наш крајњи циљ је, уколико нам то економске прилике дозволе,

Зоран Бајић, Данијела Стублинчевић и Драган Појовић

да на локацијама ТЕ „Колубара“ А и ТЕ „Морава“ у догледно време и немамо пепелишта, као и да што мања количина пепела одлази на постојећа пепелишта ТЕНТ А и ТЕНТ Б. То ће, у сваком случају, омогућити лакше управљање пепелиштима и у значајној мери допринети очувању природних ресурса и околне животне средине. Осим за потребе цементне индустрије и путне привреде, подсећају аутори реферата, пепео из електрана ПД ТЕНТ пласира се и за потребе производње опекарских производа, односно гитер блокова

Ошворено о цени енергије: Т. Пајић, С. Милићевић и Н. Рајаковић

ЕЛЕКТРИЧНА ЕНЕРГИЈА ЈЕ РОБА

Првог дана саветовања „Енергетика 2011“ приређен је округли сто чија је тема била: „Могу ли енергетски сектор и привреда Србије да нормално функционишу и испуњавају стратешке захтеве са важећом политиком цена енергије и енергената?“ Модератор скупа био је Томислав Папић, а у расправи су учествовали: Стеван Милићевић, Љубо Маћић, Влада Живановић, Никола Рајаковић, Вита Краварушић, Озрен Оцић, Бранислава Лепотић Ковачевић, Зоран Петровић Пирођанац, Зоран Андрејевић, Драган Недељковић...

У расправи је истакнуто да нацрт новог Закона о енергетици, о којем је стручна јавност имала прилику да се изјасни, дословно примењује Директиву ЕУ из 2003. године. Ова директива је тачно рекла како треба да буде организовано тржиште електричне енергије, а суштина је у следећем: купци могу да бирају своје снабдеваче. Нови Закон о енергетици ће нам омогућити да корак по корак оформимо тржиште електричне енергије и на нашим просторима и да се укључимо у регионално тржиште. Према нацрту Закона тржиште би, у прво време, постојало само за кодификоване купце (индустријски потрошачи), док би за мале потрошаче (домаћинства) цена електричне енергије и других енергената од 1. јануара 2012. године била под контролом Агенције за енергетику уместо Владе Србије. Одмах се поставило и питање може ли ЕПС са постојећом ценом електричне енергије испод 5 евро центи да се равноправно „носи“ на југоисточном европском тржишту са Бугарском или Румунијом где је цена електричне енергије у домаћинствима 8,5 односно 9,5 евро центи. Нижа цена на регулисаном тржишту значи немогућност праве конкуренције на слободном тржишту намењеном за велике купце јер нема довољно „простора“ за њену корекцију.

Нерелативно ниска цена струје у Србији отвара, како је истакнуто на округлом столу, читав низ других питања. Прво, у таквим условима се губи заинтересованост страних инвеститора да улажу у електроенергетски сектор. Профит је мали или га нема, па се не могу покривати трошкови производње, улагање у обновљиве

извора енергије и уложени новац у обавезно смањење емисије угљен диоксида. Друго, постоје проблеми у електродистрибутивној мрежи која је превремено истрошила свој технички век па су, због губитака у преносу, и ту неопходна улагања, а неки показатељи говоре и о све већој крађи електричне енергије. Увођење даљинског очитавања је најбоља мера за контролу потрошње, али то, такође, захтева нова велика улагања. И треће, електрична енергија се код нас већ годинама не третира као роба, већ као социјална категорија. Оно што отвара простор за померање на боље јесте чињеница да по нацрту новог Закона о енергетици производња електричне енергије неће више бити делатност од општег интереса што ће је, коначно, свести у оквире „обичне“ робе. Речено је, такође, да се ради прилагођавања тржишним условима привређивања у електроенергетском сектору мора радити на даљим организационим променама у јавним предузећима.

ПД ТЕНТ ДОБИЛО ПРИЗНАЊЕ ФОНДАЦИЈЕ „НИКОЛА ТЕСЛА“

Награду за ПД ТЕНТ примио је директор Петар Кнежевић

У оквиру Међународног саветовања „Енергетика 2011“ уприличена је церемонија доделе традиционалних награда Фондације „Никола Тесла“ за научна остварења, врхунска инжењерска достигнућа, проналазаштво, неговане идеје и дела Николе Тесле и стваралаштво младих. Међу овогодишњим лауреатима било је и Привредно друштво „ТЕ Никола Тесла“ из Обреновца које је, као и Машински факултет у Крагујевцу, награђено за остварење циљева Фондације у организацијама за период 2007/2008 године. Символичне поклоне и новчане награде добитницима су уручили проф. др Радомир Наумов, в.д. председника Фондације „Никола Тесла“ и Емилија Турковић, члан Управног одбора Фондације. У име ПД ТЕНТ, признање је примио директор Петар Кнежевић. За остварења у области природних и техничких наука награђен је проф. др Братислав Миловановић, професор Електронског факултета у Нишу, а за проналазаштво, новаторство и рационализацију проф. др Слободан Петровић, професор Технолошко-металуршког факултета у Београду. Одлуком Управног одбора Фондације, награда за врхунска инжењерска достигнућа ове године није додељена.

Имовинско-правни послови градње ТЕНТ Б-3

Славица Цицовић и Предраг Шекељић су на међународном саветовању „Енергетика 2011“ представили рад који је по много чему био необичан и због тога је привукао изузетну пажњу учесника. Рад је представљао хронологију њихових покушаја (и резултата) да са својим тимом припреме правно-имовински терен за изградњу блока ТЕНТ Б-3 који ће ЈП ЕПС правити заједно са иностраним стратешким партнером. У току регулисања имовинских односа сусретали су се са проблемима као што су непотпуна законска регулатива, стари и нови прописи, затечено стање, недостатак документације, недостатак доказа, делимично уништена архива и тако даље. После много уложеног труда и „многих врата на која су покуцали“, очекивања су да ће до краја године имовинско-правна ситуација на Ворбису бити јасна што је, иначе, један од кључних захтева свих стратешких партнера заинтересованих за изградњу блока Б-3.

Славица Цицовић и Предраг Шекељић

У свом раду Славица Цицовић и Предраг Шекељић су навели да је Влада Републике Србије 29. јула 2010. године донела „Одлуку о допунама одлуке о оснивању јавног предузећа за производњу, дистрибуцију и трговину електричне енергије“ чиме је у својину ЈП ЕПС пренела средства у функцији завршетка изградње ТЕ „Колубара Б“ и ТЕ „Никола Тесла Б-3“. Ова средства ће ЈП ЕПС унети као улог у привредна друштва која ће основати са стратешким партнерима. Средства обухватају земљиште, грађевинске објекте и опрему.

На основу изграђене имовинске базе података, наводе аутори, за локацију ТЕ „Никола Тесла Б“ дошло се до коначног стања од 1913 катастарских парцела укупне површине 832 хектара 11 ари и 58 метара квадратних. Од наведене површине 662 парцеле (348 хектара 60 ари и 82 метра квадратна) требало је пренети ЈП ЕПС у циљу реализације пројекта. Власничка структура тих парцела је била различита: власништво физичких лица, власништво АД „Драган Марковић“ из Обреновца и државна својина са правом коришћења ПД ТЕНТ, ГО Обреновац, ЈВП „Србијаводе“ и Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде.

Потребно је напоменути да је оваква структура власништва (као последица недовршене или неажурно спроведене експропријације) узроковала да се приступило преношењу целих парцела ЈП ЕПС, а не идеалних делова које би чиниле дефинисане тачне површине. Ово за последицу има да ће након обављене препарцелације бити неопходно делове парцела које су пренете на ЈП ЕПС у форми власништва, а неће ући у власништво пројектне компаније, вратити у државну својину са правом коришћења ПД ТЕНТ. Постојећа законска регулатива Републике Србије за сада не познаје овакву врсту имовинске конверзије – наглашавају аутори рада и додају да је за коначно решавање проблема сигурно потребна и додатна законска регулатива.

Да би дошло до укрупњавања парцела, а затим и формирања нових целина које се преносе, потребно је решити имовинско-правне односе за још 18 парцела и уцртавање путне мреже преко тих парцела. Од 18 „спорних“ парцела, 14 парцела су својина физичких лица, 3 парцеле су друштвена својина за које право коришћења има АД „Драган Марковић“ и 1 парцела је у државној својини са правом коришћења које има Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде. Решење је у покретању судског поступка против физичких лица и у поступку преноса права коришћења земљишта. Након завршетка тих активности ова имовина ће бити пренета у својину ЈП ЕПС и бити у функцији изградње блока Б-3.

Аутори рада наглашавају да је срећа да Обреновац за подручје ТЕНТ Б има План генералне регулације који је донет 2009. године. Интенција руководства ПД ТЕНТ је да се комплетна локација ТЕ „Никола Тесла Б“ уреди у складу са Планом генералне регулације за ово подручје. То ће у завршној фази подразумевати, како наводе аутори рада, „размену“ имовине између ПД ТЕНТ, ГО Обреновац, ЈВП „Србија воде“ и ЈП „Путеви Србије“ у циљу превођења земљишта и објеката власницима према намени у складу са ситуацијом на терену и са планском документацијом.

Дух Урошевићевог времена

Округли сто на тему „Развој електроенергетике са погледом на личност и дело Богољуба Урошевића Црног“ организован је 24. марта. Модератори, новинари Драган Недељковић и Жељко Мартиновић, о великом градитељу електропривредних постројења у Србији и првом директору обреновачких термоелектрана, чија се стота годишњица рођења ове године свечано обележава, разговарали су са: Владиславом Мочником, некадашњим директором ТЕ „Никола Тесла“, Николом Рајаковићем, председником Савеза енергетичара Србије, Бошком Бухом, директором Дирекције ЈП ЕПС за производњу електричне енергије, Петром Кнежевићем, директором ПД ТЕНТ и Ђорђи Биљановским, замеником директора ПД ТЕНТ. У разговор су се, након уводних излагања, укључили и Радослав Михаиловић, некадашњи директор ТЕНТ-а, Милун Бабић, професор, Тома Павловић, члан Организационог одбора сусрета ветерана ТЕНТ-а, Влада Живановић и други. Округли сто није само осветлио лик и дело значајног градитеља, већ су учесници у разговору покушали и да дочарају време у којем је он живео и радио и да то време упореде са данашњим у којем би, после четврт века паузе, поново требало да се граде велики електропривредни објекти – трећи блок на ТЕНТ Б и ТЕ „Колубара Б“.

Никола Рајаковић је поредећи време Црног и садашње доба рекао да „никад није било толико добро време да се нешто с лакоћом могло градити“. За сваку велику инвестицију потребни су храброст и одлучност. Богољуб Урошевић је то имао, али нас данас, нагласио је Рајаковић, превише оптерећују недовољно разумевање проблема који могу уследити ако баш сада не кренемо са новим пројектима и страхови од развоја светске економске кризе и обавеза у заштити животне средине (проблем са угљен диоксидом, на пример, мора до 2050. године да буде решен).

Петар Кнежевић је истакао да је људски фактор та нит која повезује ондашње и садашње време. Без одговарајућег ангажовања људи, њиховог ентузијазма, прегалаштва и „полувојне“ дисциплине који красе запослене ТЕНТ-а, нема ни великих пословних резултата. Други битан чинилац је, по речима Кнежевића, коректан однос према пословним партнерима. И то је наслеђено од Црног.

Заменик директора ПД ТЕНТ Ђорђи Биљановски је поредио изградњу блокова А-1 и А-2 који су завршени 1970. године са реализацијом пројекта ревитализације 2003. године којим је лично руководио.

– У оно време, без рачунара, без модерне технологије за вођење пројеката, градити два блока истовремено било је заиста невероватно – признао је Биљановски.

Наглашавајући да је производња угља увек морала да прати изградњу нових капацитета, Бошко Буха је рекао да ревитализовани ТЕНТ може да годишње произведе 20 милијарди киловат-саги електричне енергије, али да ускоро, ако се не реши експропријација у Вреоцима, неће бити довољно угља.

Владислав Мочник, као стари „саборац“ Црног, дочарао је људску димензију Богољуба Урошевића. Рекао је да га је увек доживљавао не као свог директора, већ као друга, и да је од њега научио да дугорочно сагледава проблеме и да се према парама мора штедљиво односити. Посебно је истакао жељу Црног да доказује да струја из термоелектрана не мора да буде скупља од струје из хидроелектрана ако се граде велики термоблокови.

На округлом столу о Богољубу Урошевићу Црном најављена је и књига о овом изузетном човеку и позвани сви они који су га познавали и имају фотографије или нека друга документа о њему да се јаве у ТЕНТ.

▲ НЕМОЈ ДА МИСЛИШ ДА СИ НАЈПАМЕТНИЈИ

Кад је Богољуб Урошевић Црни отишао 1975. године у пензију, на његово место је дошао Владислав Мочник, а после Мочника директор ТЕ „Никола Тесла“ је био Радослав Михаиловић. На испраћају Мочника у пензију, сећа се Михаиловић, било је много људи. И Црни је, наравно, био ту.

– У току вечери Црни ми је пришао и рекао: „Дошао сам да ти дам неке поуке. Слушај, немој да мислиш да си најпаметнији, уопште ниси. Увек саслушај и друга мишљења, али никада не доноси брзо одлуке већ пусти да преноће јер си сутрадан ипак нешто паметнији. И још нешто: имао си пре себе два велика директора, ти си трећи и мораш бити још већи!“ – испричао је Раде Михаиловић учествујући у разговору о Црном.

Округли сто: сећање на Богољуба Урошевића Црног